

Likava büszke vára

Az egykori Liptó vármegyében, a Vág völgyétől északra magasodó hegyvidéknek egyik 650 m magas, meredek csúcsát koronázza Likava vára. Az alatta elterülő, mintegy háromezer lelkes falut szlovákok lakják. Még egy évszázada akadt köztük vagy kéttucatnyi magyar ajkú is. A piros turistajelzést követve az erdőben, félórás gyaloglással kapaszkodhatunk föl a várhoz. A hosszúkás alakú, szabálytalan sziklafel-színhez alkalmazkodva, a hegycsúcs meredek szélén emelkednek a legkorábban épült felső vár magas falai. A külső erődítmények három kapuján keresztül juthatunk a viszonylag tágas alsó várudvarba, majd onnan föl az U alakú palotába, melynek bejáratát egy félköríves falú bástya oltalmazza. Az egyik palotaszárnyat lefedték, benne vártörténeti kiállítást láthatunk. Korábban, aki erre járt, beomlott boltozatokat, omladozó, fákkal-bokrokkal benőtt falakat láthatott. Ma már a vár területe rendezett.

A birtokot 1335 előtt Zólyomi Doncs szerezte meg, s talán ő lehet a vár építtetője. Nevével először a 14. század végén találkozunk, amikor Prokop morva őrgórf rövid időre (1397–1399) elfoglalta. A következő évtizedekben, mint királyi várat, a mindenkori liptói ispánok igazgatták. A 15. század közepén, a Felföld sok más várával együtt az eredetileg Erzsébet királyné zsoldjában álló cseh Giskra csapatai tartották megszállva. Mátyás király hadai foglalták vissza, sok más várral együtt. Rövid ideig – királyi apja jóvoltából – Corvin János herceg birtokolta, majd a Szapolyaiak. János királytól az ellenkirály, I. Ferdinánd hadai foglalták el, így lett a Habsburg-uralkodó kegyéből a Thurzóké. A következő száz évben adásvétel vagy zálog révén gyakran változtak a tulajdonosai. Egyetlen ötszögletű bástyát leszámítva jelentősebb védőművei nem voltak, de nem is volt rá szükség, mert a török végektől messze volt.

A vár két évtizedig tartó fénykorát akkor élte, amikor a gyors ütemben meggazdagodó Thököly-család birtokába került (1650 körül). Ekkor épült ki fényűző főúri lakóhellyé, ahová Thököly Sebestyén a vizet is bevezette. A néphagyomány szerint az építkezésekhez tö-

ménytelen tojást, és víz helyett bort használt föl. Azóta járja erre felé a mondás: *Likaván vétek a borba vizet tölteni.* A Wesselényi-összeesküvésbe keveredett főúrtól a királyi csapatok foglalták el (1670). Egy időre Széchenyi György esztergomi érsek a zálogbirtokosa. Halála után a Királyi Kamaráé. 1707-ben foglalták el II. Rákóczi Ferenc kurucái. Mikszáth Kálmán írja le Magyarország lovagvárai címen kiadott várregéiben a vár végzetét: „lerontatta II. Rákóczi Ferenc, ki nem szerette a várakat győzelmi útjában, nemcsak maga előtt, hanem még meghódolva sem – maga mögött. »Minden ilyen helyen inkább szeretnék egy kenderáztatót«– szokta mondani a fejedelem, többre becsülvén a síkon az ütközetet, mint a »szaporátlan munkát«, az ostromokat.”

Csorba Csaba

A felső vár távlati képe délnyugat felől
(Fotó: Szabó Tibor)

Likava váráról készült rézmetszet Gualdo Priorato 1675-ben megjelent művéből

A vár alaprajza balra

Likava és környéke

Líkava vára
(G. Heisinger acélmetszete Ludwig Rohbock rajza alapján, 1860)